

Дўппи тагидаги одам

3

Умр ўтар, вақт ўтар... 4

Тақинчоқлар недан сўзлар? 7

Полвонлар интернетга сигмайдими? 8

БУ МУҚАДДАС ВАТАНДА АЗИЗДИР ИНСОН!

Шавкат СУЛТОНОВ олган суратлар

Хотин-қизлар манфаати — долзарб масала

Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитасининг навбатдаги бошқарув йиғилиши бўлиб ўтди.

Тадбирда Олий Мажлис Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман), тегишли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари раҳбарлари, сиёсий партиялар вакиллари ҳамда Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитасининг бошқарув аъзолари иштирок этди.

Йиғилишда хотин-қизларни иш билан таъминлаш бўйича 2011–2012 йилларга мўлжалланган манзилли дастурнинг Жиззах ва Наманган вилоятларидаги ижроси Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раёсати билан бирга муҳокама қилинди.

Бошқарув йиғилишида Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раиси Т. Норбоева, республика Хотин-қизлар кўмитаси раисининг ўринбосари Г. Маъруфова ва бошқалар Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда хотин-қизларнинг Конституцияда кафолатлаб қўйилган ҳақ-ҳуқуқлари, эркинликларини таъминлаш, уларнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш ва муҳофаза қилиш, жумладан, жамият ҳаётида фаоллигини ошириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга давлат сиёсатининг муҳим йўналиши сифатида эътибор қаратилаётганини таъкидлаб ўтдилар.

Жорий йилнинг биринчи ярмида тадбиркорлик билан шуғулланаётган хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш мақсадида тижорат банклари томонидан 170 млрд. 375 млн. сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилди. Худудий дастурларга асосан республика бўйича 252 минг 247 та янги иш ўрни яратилди.

“ОБУНА — 2011”

Индекс:

Якка обуначиларга — 176,
Ташкилотларга — 177

“Оила ва жамият”ни ўз оиласининг яна бир ҳақиқий аъзоси сифатида қадрлаб, биз билан ҳамфикр, ҳаммаслак бўлиб келаятган муҳтарам муштарийлар! Унутманг, газетамизга обуна йил бўйи давом этаверди.

2

Ушбу сонда:

Ёзда чанқоқни қандай қондираяпсиз?	2
Бир болага етти, йўқ, етмиш маҳалла ота-она	3
Яхши хотин қанд едирар, ёмони-чи?	6
Меҳр бермай, меҳр қутманг	6
Қизини узатгач, дунёга сигмай қолган аёл	7
Бразилия курандан чиқди	8

(Давоми. Боши 1-бетда)
Айниқса, Юртбошимизнинг 2004 йил 25 майда қабул қилинган “Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони хотин-қизларимизнинг ижтимоий фаоллигини оширишда ўзига хос дастуриламал ва зифасини ўтаётганига алоҳида ургу берилди.

Шу ўринда қайд этиш керакки, йиғилишда оналик ва болалик ижтимоий муҳофаза этиш, аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, иш билан банд этиш ва меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя этиш борасида амалга оширилган ишлар танқидий таҳлил этилди. Ушбу ҳамкорлик Юртбошимиз томонидан илгари сурилган ижтимоий шериклик мезонларига асосланиб, фуқаролик жамияти институтларининг давлат ва ҳокимият тузилмалари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга оширишдаги ролини янада кучайтиришга хизмат қилади.

Сир эмас, тадбиркорликка қўл урган аёллар бир неча тўсиқларга дуч келишади. Ҳали банкдан олган кредити ҳисобидан ишни йўлга қўйиб, фойда олмасдан туриб, қарзларини тўлаш вақти келиб қолади. Шу боис йиғилишда тадбиркор аёлларга олти ойлик имтиёзли муддат белгилаш таклифи ҳам илгари сурилди. Яна, кафолат муаммоси ҳам борки, бу борада жисмоний шахс ёки гуруҳ қафиллиги, “Агроинвест” суғурта компаниясининг кафолати мақбул йўл

Хотин-қизлар манфаати — долзарб масала

сифатида тақдим этилди. Шунингдек, меҳнат дафтарчасини юритиш, яратилаётган янги иш ўринларининг барқарорлиги, “Хунарманд” уюшмаси бадалини тўлашдаги айрим муаммоларга ҳам тадбир доирасида ечим изланди.

ри томонидан 170 млрд. 375 млн. сўм (105,4 %) имтиёзли кредитлар ажратилган. Ҳудудий дастурларга асосан республика бўйича 252 минг 247 та янги иш ўрни яратилиб, режа 111,2% га бажарилган. Оналик ва болаликни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйи-

— Ўзбекистон хотин-қизларга шарт-шароитлар яратиш бўйича дунё мамлакатларида етакчи ўринларда туради. Аммо бу хотиржамликка берилишимиз учун сабаб бўлмаслиги лозим, — дейди **Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Хотин-қизлар кўмитаси раиси Элмира Боситхонова**. — Республикада бир нафар бўлса ҳам, ишсиз аёл ёки нотинч оила учрайдими, гўдак ва оналар ўлими қайд қилинадими, демак, ҳали ишларимиз яхши эмас, фаолиятимизни тафтиш кўзи билан қайтадан кўриб чиқишимиз керак. Мавжуд муаммоларни чуқур ҳис этиб, ижтимоий шериклик мезонлари асосида меъзолашимиз ва кўзланган натижаларга эришишга ҳаммамиз чин дилдан ишонимиз лозим.

Абдувоси ҲАЙДАРОВ олган суратлар.

Аёллар тадбиркорлигини ривожлантиришга кўмаклашиш мақсадида жорий йилнинг биринчи ярмида тижорат банкла-

ча саъй-ҳаракатлар натижасида республикада гўдаклар ва оналар ўлими ва никоҳ ёшени қисқартириш ҳолатлари камайган.

Йиғилишда кўтарилган муаммолар, таклиф этилган ечимлар, режалаштирилган ишлар... қисқаси, бутун тадбир давомида ай-

тилган гаплардан шундай ҳулосага келиш мумкин: олдимизда турган масалаларни икки йўл билан — ҳаётимизда маънавий ва моддий ўзгаришлар ясаш билан ҳал этса бўлади. Хотин-қизларнинг ҳуқуқий саводхонлиги, тиббий маданиятини ошириш ва маънавий дунёсини бойитиш, улар учун доимий моддий таъминот имкониятини берадиган барқарор иш ўринларини яратиш орқали юртимиз тинчлиги, халқимиз фаровонлиги ва Ватанимиз равнақиға катта ҳисса қўшиш мумкин. Хотин-қизлар кўмитасининг кейинги ярим йилликка мўлжалланган режалари, шу билан бирга, доимий кун тартибда турадиган вазифалари ҳам ана шу мақсадларга йўналтирилган, аслида.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, республика Хотин-қизлар кўмитаси раиси Элмира Боситхонова сўзга чиқди.

Фаррух ЖАББОРОВ,
“Оила ва жамият”
муҳбири.

Р.С. Йиғилишда, шунингдек, Хотин-қизлар кўмитаси ўз олдига қўйган мақсадларига эришишда оммавий ахборот воситалари, хусусан, “Оила ва жамият” газетаси ва “Саодат” журналининг беқиёс ўрни борлиги таъкидланиб, маъруз наشرларнинг халқ орасига янада кенгрок кириб боришини таъминлаш жойлардаги фаолларнинг муҳим вазифасига айланиши лозимлиги уқтирилди.

Чанқоқ қандай қондирилади?

Инсон организмнинг ярмидан кўпи сувдан иборат эканлигини биламиз. Шу билан бирга, одам эҳтиёжининг ҳам асосий қисми сув билан боғлиқдир. Бир суткада инсон танаси бир ярим-икки литр сувга эҳтиёж сезар экан. Меъридан кам сув истеъмол қилиш эса аста-секин турли хил касалликларнинг келиб чиқишига сабаб бўлишини мутахассислар кўп такрорлашади. Масалан, организмнинг сувга бўлган эҳтиёжи сурункали тарзда етарлича қондирилмаслиги буйрақда туз ва тошларнинг йиғилиб қолиши, сийдик йўлининг яллиғланиши, айриш органлари фаолиятининг бузилиши, ҳатто инфаркт, инсульт каби юрак-қон томир касалликларининг ривожланишига ҳам сабаб бўлиши исботланган. Шундай экан, ёзининг ҳазирма иссиқ кунларида серкуёт ўлкамиз аҳолиси ўз чанқоқларини етарлича қондира олаётдиларми? Танимизга ҳузур бағишлайдиган оби-ҳаётни қайси ичимликларга алмаштиряёмиз?

Гавҳар Пўлатова, сотувчи:

— Ёши катта аёллар асосан газсиз ичимлик суви сўрашади. Лекин аксарият ёшлар ва эркаклар газланган ҳар хил ичимликларни, квас, пиво, колага қизиқишади. Ҳозирда газланган ичимликларнинг тури ҳам кун сайин кўпайиб бормоқда. Бугун биттаси харидортир бўлса, эртага бошқаси... Лекин очиги, ёш болаларга газланган, рангланган ичимлик олиб беришгаётганини кўрсам, имконим борича тушунтиришга ҳаракат қиламан, мева шарбатига ўхшаш ичимлик тавсия қиламан, ҳар ҳолда уларга табиий деб ёзилади-ку!..

Газли сув сўраб келган харидорлардан бирини сўхтабга тортидик.

Илёс Инъомов, талаба:— Оддий сувни пулга сотиб олиш кулгили-ку, водопроводяма оқиб ётибди. Газланмаган сувларни шундоқ олиб идишларга қуйиб чиқаришяпти-да. Газли сувга эса, ҳар ҳолда, ишлаб чиқарувчининг меҳнати

синган...

Хўш, энди газланган, рангланган, хушбўйланган ичимликларга ишлаб чиқарувчининг қандай меҳнати синганини аниқлаштириб олайлик. Пул бериб нимани сотиб олаётгани кўпчиликка қизиқ бўлса керак.

Савдо расталаридан тортиб, йирик

супер ва гипермаркетларгача — барча савдо марказларининг пештахталарига зеб бериб турган ҳар хил номдаги газланган ичимликларнинг таркиби билан қизқидик ва қуйидаги рўйхатга эга бўлдик: артезиан суви, углерод дуоксид, табиий ёқинлаштирилган ароматизаторлар, лимон кислотаси, таъм берувчилар, бензонат натрий, карамелли коллер(ранг берувчи) ва ҳ.к.

Афсуски, тан олайлик, аксариятимиз ичаётган ичимлигимизнинг таркибига деярли эътибор бермаймиз. Санаб ўтилган моддаларнинг аксарияти саломатлигимиз учун қай даражада фойдали ёки зарарлилиги алоҳида мавзу.

Лобар ФАЙЗУЛЛАЕВА,
олий тоифали шифокор-педиатр:

— Табиийки, озиқ-овқат маҳсулотларининг тури кўпайиб боргани сари катталарнинг ўз фарзандларига ўйлаб ўтирмасдан турли хил пала-партиш егулик ва ичимликларни олиб бериши авж олди. Ҳар хил шарбатлар, газли ичимликларни харид қилишдан аввал сифати ва таркиби билан қизиқиб кўришимиз қатъий қондага айланиши керак.

Турли консервантлар, ранг ва таъм берувчи кимёвий қўшилмалардан таркиб топган ичимлик ва егуликлар ҳақида ҳар биримиз етарлича маълумотга эга эмаслигимиз кейинчалик панд бериши турган гап. Масалан, газланган ичимликларни ҳомиладор ва эмизикли аёлларга ичиш умуман тавсия қилинмайди. Биринчи сабаби, ичакларнинг нормал фаолиятига таъсир этиб метеоризм — қорин дам бўлишини келтириб чиқаради. Газланган ичимликлар таркибидagi фосфат кислота организмдан кальцийнинг ювилиб кетишига, тишлар эмал қаватининг емирилишига сабаб бўлади. Тўғри, бундай маҳсулотларни савдо расталарида сотилмасин деган қонда йўқ, лекин ўзимиз ҳар қандай хавфдан ўз вақтида ҳимоялашимиз керак-ку!

Шу ўринда турли оммавий ахборот воситаларида чоп этилган мақолалар ҳамда интернет сайтларидаги маълумотларга ҳам кўз югуртириб ҳайрон қолдик. Олайлик, газланган ичимликларнинг аксариятида аскорбин кислотаси — лимон ёки олма кислотаси мавжуд. Айнан аскорбин кислотаси, С витамини бензоат натрий билан реакцияга киришганда инсон саломатлиги учун хавфли саналган бензолга айланар экан. Аскорбин кислотаси ва бензоат натрий бирикмаси деяр-

БУГУННИНГ ГАПИ

ли барча газли ичимликларда мавжудлигини ҳисобга оладиган бўлсак, уларнинг сотувда мавжудлиги кишини ҳайрон қолдиради...

Натрий бензонат асосан маҳсулотнинг яроқлилик муддатини ошириш учун қўшилади. Бу модда дунё мамлакатларида озиқ-овқат саноатида фойдаланишга яроқли деб қабул қилинган. Бирок, шеффилдлик олим Питер Пайпер яқиндагина натрий бензоат жигар циррози, Паркинсон синдроми каби касалликларни келтириб чиқаришини исботлади. Молекуляр биология ва биотехнология фанлари профессори Пайпернинг излашлари бензоат натрий тирик ҳужайраларнинг ДНКсига таъсир қилиб, фаолияти бузилишига олиб келишини кўрсатган. Шунингдек, рус диетологи Елена Соломатинанинг фикрича, газли ичимликлар таркибида бензоат натрийдан ташқари фосфор кислотаси ҳам мавжуд бўлиб, суякларимиздаги кальцийнинг организмдан ювилиб кетишига сабаб бўлар экан. “Бу консервантлар шартли тарзда ружаст этилган ҳисобланади, тез орада уларнинг тақиқланган моддалар сафига қўшилиши аниқ. Ҳозирча эса имкон қадар табиий шарбатлар, компотлар ёки оддий сув билан чанқоғимизни қондириб турганимиз афзал”, дейди Елена Соломатина.

Бугунги кунда ҳаётимизни озуқавий қўшимчаларсиз тасаввур қилишимиз мушкул. Тўғри, улардан илгари ҳам фойдаланилган, фақат табиий ранг ва таъм берувчи ўсимликларнинг уруғи, янроғи ва илдизларигина ишлатилган. Сўнгги йилларда озиқ-овқат саноатида синтетик ўриндошлари кенг қўлланилаётгани... рангланган ичимликларни ичишдан аввал бир муддат ўйлаб кўришга ундайди. Ҳар қандай маҳсулотни ўзимиз ёки фарзандлар истеъмолга учун харид қилар эканмиз, унутмайлик, саломатлигимиз — ўз кўлимизда. Юқорида мутахассис-шифокор таъкидлаганидек, соғлигимиз учун зарарли маҳсулотни истеъмол қилишга ҳеч ким бизни мажбур қила олмайд!

Мадина САБРИЕВА,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика
факультети талабаси.

"Буюк ва муқаддас юрт фарзандларимиз"

Ўзбекистон ёқилги энергетика комплекси, кимё саноати ва геология ходимлари касба уюшмаси Қашқадарё вилоят кенгаши ҳамда вилоят халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлари илмий методик маркази ҳамкорлигида болалар оромгоҳларидаги янги мавсум ана шундай шир остида бошланди. Ватанимиз мустақиллигининг 20 йиллигини муносиб кутиб олиш, энг улуғ, энг азиз қадриятларимизга, миллий ўзлимизга, гурур ва ифтихоримиз тимсолига айланган бу санани ёшлар онгига сингдириш, чин маънодаги миллий байрамимизни улуғлаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Вилоят касба уюшмалари ташкилотлари бирлашмасидан олинган маълумотга кўра, бу йилги соғломлаштириш мавсумига ҳар қачонгидан барвақт тайёргарлик кўрилган эди. 19 та оромгоҳда 25810 нафар бола кўнгилли ҳордик чикаради.

— Мавсум бошланишидан аввал вилоят соғломлаштириш комиссияси аъзолари ҳар бир оромгоҳни бир кур кўздан кечириб чиқишди, — дейди вилоят касба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси раиси Эсонбой Ражабов. — Масалан, Утган йилги ҳам мазкур масканларнинг тайёргарлик ҳолати бўйича оромгоҳларда мусобақалар ташкил этилиб, Беруний номидаги ва "Шўртан қалдирғочи", "Ёш алангачи" жамоалари қолиб деб топилган эди. Кичкинтойларимизнинг белгиланган тартибда дам олиши учун дастлабки босқичда умумий ҳисобда 500 миллион сўм маблағ талаб қилинган бўлса, ҳозирги кунда давлат ижтимоий сугурта фонди ҳисобидан оромгоҳлар ҳисоб рақамига 327 миллион сўм маблағ ўтказиб берилди.

Халқимиз асрлар давомида ёш авлод тарбиясига катта эътибор қаратиб, "Бир болага етти маҳалла ота-она" деган мақолни ҳаётий тамойилга айлантириб олган. Аммо ўзаро қурашлар ядро полигонларидан мафкура полигонларига кўчган мураккаб даврда бир болага етти маҳалланинг ота-оналик қилиши ҳам етарли бўлмай қолди.

Бугун ёш авлод дунёқаролини шакллантирадиган омиллар шу қадар кўпайиб кетдики, бу таълим-тарбияни янада долзарб масалага айлантириб қўймоқда. Энди бир болани ҳар тарафлама баркамол қилиб тарбиялаш учун ота-онанинг ёнида мактабгача таълим муассасаси, мактаб, маҳалла, ўрта махсус ва олий ўқув юртлири, соғлиқни сақлаш тизими, прокуратура ва ички ишлар идоралари, қўйингки, бутун жамият турибди. Ҳеч иккиланмай айтишимиз мумкинки, бу қаторда адлия тизимининг ҳам ўз ўрни бор.

Адлия вазирлиги ёш авлоднинг соғлом дунёқаролини шакллантириш, Конституциямиз борасидаги билимларини мустаҳкамлаш, мустақил фикрлаш қоби-

Ўзбекистон ёқилги-энергетика комплекси, кимё саноати ва геология ходимлари касба уюшмаси марказий кенгашининг вилоят вакилиги тасарруфидаги оромгоҳларда 15720 нафар бо-

ТАЪТИЛ — 2011

ланинг дам олиши режалаштирилган. Шунга кўра, мазкур тизимдаги соғломлаштириш масканларида мавсумга ҳар томонлама тайёргарлик кўрилди. Масалан, "Муборакнефгаз" унитар шўба корхонаси ишчи-хизмат-

чиларининг фарзандлари дам оладиган "Ёш алангачи" оромгоҳида янгидан қўшимча бинолар қурилиб, болалар ихтиёрига топширилди.

"Шўртаннефгаз" унитар шўба корхонасида 4200 нафардан ортқ ишчи-хизматчилар самарали меҳнат қилишмоқда. Уларнинг фарзандлари ёзги таътилни мазмунли ўтказиши учун Яккабўғ туманида жойлашган "Шўртан қалдирғочи" оромгоҳи мавсумга барвақт ҳозирланди. Корхона касба уюшма кўмитаси раиси Акбар Маматқуловнинг таъкидлашича, бу йилги мавсумда 1500 нафар корхона ходимларининг фарзандлари дам олади. Замонавий ётохоналар капитал таъмирланиб, жиҳозлар тўлиқ алмаштирилди. Умумий майдони 7 гектарни ташкил этадиган оромгоҳ ҳовлиси ўртасидан дарё оқиб ўтади. Зиллод сув одамга хузур бағишласа, тоғнинг мусаффо ҳавоси

киши руҳиятини тетиклаштиради. Бу ерда сузиш ҳавзаси бунёд этилиб, болалар учун сунъий кўл ҳосил қилинди. Маънавият ва маърифат хонаси учун янги адабиётлар келтирилиб, энг сўнгги русумдаги компьютер жиҳозлари билан таъминланди.

Оқсув дарёси бўйида қад ростлаган "Лочин" оромгоҳининг таърифни-ку қўяверинг, бу ерда нафақат "Шўртангазиме" мажмуаси унитар шўба корхонаси ходимларининг болалари, балки кам таъминланган оила фарзандлари, шунингдек, Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари ҳам маза қилиб дам олади. "Лочин"да шу йилнинг май ойида "Қамолот" ЁИХ билан ҳамкорликда "Келажак овози" форуми иштирокчиларидан 500 нафар иқтидорли ёшларнинг кўнгилли ҳордик чикариши уюштирилди.

Тизимга қарашли "Нурафшон", Беруний номидаги ва "Нихол", "Соҳибқирон" оромгоҳларида ҳам келажакимиз эгалари учун барча имкониятлар яратиб берилганининг гувоҳи бўлдик. Шунингдек, алоҳида таъкидлаш кераки, ёшлар оромгоҳларида нафақат дам олиб, саломатликларини тиклайдилар, балки маънавий ва маданий озиқ олиш учун ҳам эҳтиёжманд бўладилар. Яна бир эътиборли жиҳати, вилоят касба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси, халқ таълими, маданият ва спорт ишлари бoshқармаси, хотин-қизлар кўмитаси, Ёзувчилар, Журналистлар ҳамда Рассомлар ижодий уюшмалари, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, "Маҳалла", "Нуроний", "Соғлом авлод учун" жамғармалари билан ҳамкорликда ташкил этилаётган маданий-маърифий тадбирлар кўпчиликда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Шавкат СУЛТОНОВ,
"Оила ва жамият" мухбири,
Қашқадарё вилояти

ОЛТИН ОСТАНА

Дўппи тагидаги одам

Бозорга бориб, дўппи олсангиз-у, уйга қайтгандан сўнг бошингизга сал кичик ё катталигини сезиб қолсангиз, ёки дидингизга унчалик ўтиришмаса, уни бошқа бирга алмаштириб келишингиз осон. Аммо дўппи эмас, дўппи тагидаги одам ҳақида гап кетаркан, бу савдо осон кечмаслиги тайин. Ахир, умр савдоси ҳеч қачон енгил кўчмаган. Айни шу нуқтаи назардан қонунчилигимизда никоҳ масаласига қатъий талаблар асосида ёндашилади.

Оила кодексининг 13-моддасига асосан, никоҳ шу ҳақда ариза берганларнинг бирови яшайдиган жойдаги ФХДё бўлимида расмий қайд этилади. Қонунда никоҳланувчилар учун бир ойлик синов муддати белгиланган, токи улар бир-бирларини яхши ўрганиб, яқиндан таниб олсин, умр йўлдоши танлашда адашмасин...

Акс ҳолда, дўппи тагидаги одамни "алмаштириш" дўппини алмаштиришдек оддий иш эмаслиги яна икки киши ҳаётий тажрибада амин бўлади. Шунингдек, диний маросимлар асосида тузилган никоҳ ҳам қонуний аҳамият касб этмайди. Икки кишининг оила қуриш ҳақидаги қарори ваколатли орган — ФХДё бўлими томонидан қайд қилингангина, эр-хотин ўртасида ҳуқуқ ва мажбуриятлар вужудга келади.

Кодекснинг 16-моддасида эса никоҳ тузишга монелик қиладиган ҳолатлар санаб ўтилган:

- никоҳланувчилардан биттаси бошқа шахс билан қонуний никоҳда турган бўлса,
- насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган яқин қариндошлар ўртасида, туғишган ва ўғай ака-укалар билан опа-сингиллар ўртасида, шунингдек, фарзандликка олинганлар билан фарзандликка олувчилар ўртасида,
- никоҳланувчилардан бирови руҳий касаллиги ёки ақли заифлиги сабабли суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган бўлса, никоҳ тузишга йўл қўйилмайди.

Абдурауф Фитрат айтганидек, "уйланишининг биринчи мақсади фарзанддир..." Ҳар бир ёш мустақим оила қуриб, соғлом фарзандлар кўриш, уларни тўрт мучаси соғ қилиб, вояга етказишни, ўз навбатида, невараларга бош бўлишни орзу қилади. Агар оила фарзанд кўриш бахтидан маҳрум бўлса ёки ногирон фарзанд дунёга келса-чи? Ана шундай бахтсизликнинг олдини олиш, наслимиз ва келажакимиз соғлиғиу камолини таъминлаш мақсадида никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш тартиби жорий этилган.

ФХДё бўлимига ўз вақтида ариза бериб, тиббий кўрикдан ўтиб, никоҳни расмий қайд қилдириш ҳар бир фуқаронинг қонуний мажбуриятидир. Бу мажбуриятни бажармаслик ордидан оиланинг бузилиши, бефарзандлик ёки ногирон, қонуний никоҳсиз бола туғилиши ва бошқа қатор салбий оқибатлар келиб чиқадикки, кейин уларни бартароф қилишнинг иложи бўлмай қолади. Хулоса ўрнида айтишимиз лозим, ёш-йигит қизларимиз дўппини эмас, дўппи тагидаги одамни танлашда эътиборлироқ бўлишсин.

Нодирахон МАРДОНОВА,
Бухоро шаҳар бахт ўйи мудири,
Зухро МАКСУДОВА,
Бухоро шаҳар 1-сонли ФХДё бўлими мудири.

Бир болага...

етти эмас, етмиш маҳалла ота-она

лияти ва ҳуқуқий маданиятини ўстириш, ижтимоий фаоллигини оширишни асосий мақсад қилиб олган. Шу йўлда тизим ходимлари томонидан ҳар йили тахминан 40-50 мингта тадбир ташкил этилмоқда. Уларга асосан ёшлар жалб қилинаётир. Хусусан, Адлия вазирлиги ҳузуридаги ҳуқуқий тарғибот гуруҳи аъзоларининг вақти-вақти билан жойларга чиқиб, интерфаол усуллар ёрдамида учрашувлар ўтказиши яхши аъёнга айланган. Бундай тадбирлар орқали минглаб йигит-қизлар одам савдоси, экологик маданият, ҳуқуқий саводхонлик, репродуктив саломатлик, оилаларда соғлом турмуш тарзини шакллантириш сингари мавзуларда зарурий ташунчаларга эга бўлишмоқда.

Ёшлар орасида ўтказилаётган турли танловлар ҳам ҳуқуқий билимларни мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиз. Айниқса, «Ҳуқуқ билимдонлари» респуб-

лика беллашувининг коллеж, лицей ва мактаб ўқувчилари орасида ҳуқуқий тарғибот ишларини жонлантириш, уларнинг ҳуқуқий билимларини оширишдаги аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Бу йўналишдаги танловларни ташкил этишга тегишли ташкилотлар билан бир қаторда адлия идоралари ҳам катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Энди бевосита ўз фаолиятимизга келадиган бўлсак, Сергели тумани ФХДё бўлими ходимлари ҳам баркамол авлод тарбиясидан четда тургани йўқ. Бир қатор муассасалар билан ҳамкорликда мунтазам равишда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бораётимиз. Айниқса, "Ёш оила қурувчилар мактаби" сабоқлари тезда ўз самарасини бераётгани, аниқ натижа кўринаётгани билан ажралиб туради. Машгулотлар туманимиз ҳудудида жойлашган етти коллеж ва битта лицей ўқувчилари билан бирга, бўлимимизга никоҳ-

АДЛИЯ ФАОЛИЯТИ

дан ўтиш учун ариза берган йигит-қизлар ҳам қамраб олинмоқда. Бола тарбияси она қорнидалигидеяёк бошланиши керак, деган қараш бор. Биз ҳали туғилмаган фарзандларнинг ота-оналарини ўқитиш орқали тарбияни янада эртароқ бошланиш мақсад қилганмиз.

Сўзимиз аввалида айтганимиздек, бугун мамлакатимизда ёшлар таълим-тарбиясига кенг жамоатчилик ва давлат томонидан бундай катта эътибор қаратилиши ўз самарасини бермай қолмайди. Биргаликдаги саъй-ҳаракатлар пировардида ўз ҳуқуқ ва бурчларини яхши англаб, ижтимоий муносабатларга эркин киришадиган, жамиятнинг фаол аъзосига айландириган, дунёда содир бўлаётган ижобий-салбий воқеаларга мустақил фикрини билдира оладиган, бир сўз билан айтганда, ҳар томонлама баркамол авлод бўлиб вояга етиши шубҳасиз.

Марҳамат ЙЎЛДОШЕВА,
Тошкент шаҳар Сергели туман ФХДё бўлими мудири.

2011— КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ЙИЛИ

Оққўрғонлик Дилбар Усмонова ҳақида гап очилса, уни яқиндан билган-таниганлар "Чин маънода бугунги куннинг

мирлаб ташлайман", деб эртас кунийёқ ишга киришиб кетганман. Бир неча кундаёқ чиройли қилиб таъмирлаган

бирга, ишлаб чиқариш ҳам изчил йўлга қўйилди. Турмуш ўртоғи Ҳасан ака билан уч фарзандни вояга етказиб,

БОЛАЛАР ОРОМГОҲЛАРИДА

ҳақида сўрадик, у киши бўлса камтарлик билан: "Ишлайман, куч-гайратимни шу азиз Ватанимни обод, халқимиз дастурхонини тўқин этаман, деган ҳар бир инсон учун ҳозир барча имкониятлар яратиб берилган. Муҳими, ният холис бўлса, бас. Мен ҳақимда эмас, кўпроқ аҳил ва иноқ жамоамиз аъзолари ҳақида ёзинг", деб қўйди.

"Ширина" хусусий фирмаси томонидан айна пайтда

ҳаракатларини ҳам эътироф этиб ўтди. Кейин биласан, улар иккиси ҳамкор ва ҳаммаслақ экан.

— Кейинги йилларда Оққўрғонда ривожланиш суръати юқори. Айниқса, бу йилнинг "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" деб номланиши руҳимизни янада кўтариб юборди, — дейди Дилбар Усмонова. — Масалан, Фариданоннинг бевосита ташаббуси билан туман марказида "Жалолова Мадинабону" хусусий дорихонаси элдошларимизга беминнат хизмат кўрсатмоқда. Шунингдек, айнан ана шу ишбилармон аёлнинг кўмаги билан гўзаллик салони, келин кўйлақлари, замонавий кўринишдаги юмшоқ уй жиҳозлари дўконлари ҳам мунтазам фаолият юртияпти.

Ўзини Дилфузахон Аҳмедова деб таништирган аёл Фариданоннинг қизи — дорихона раҳбари экан.

— Биласизми, оиладаги маънавий муҳит фарзандлар тарбиясида, айниқса, уларнинг келгусидаги тақдирини катта аҳамиятга эга бўларкан, — дейди у. — Масалан, онам ёшлигимиздан қизга биринчи навбатда касб-хунарни бўлиш шартлигини уқитириш билан бирга, ҳар доим ҳалол ризқ-насиба топиш кераклигини қайта-қайта таъкидлашдан чарчамасди. Мана, бугун ота-онамизнинг ишончини оқлаб, баҳоли қудрат юртдошларимизга хизмат кўрсатаймиз.

Хуллас, ўз номига муносиб "Ширина"нинг ҳали ҳайрли режалари кўп. Бундай эзгу амалларни рўёбга чиқаришда Дилбар Усмонова сингари фаол ва ташаббускор хотин-қизларимизнинг ҳиссаси каттадир.

Нигора ЎРОЛОВА,
Тошкент вилояти. (т)

Оққўрғоннинг "Ширина"си бор

аёли", дейишади. Ростдан ҳам, бу тиниб-тинчимас замондошимиз ҳар соҳада ўз иқтисод ва салоҳиятини синовдан ўтказган. Тикувчилик дейсизми, тадбиркорликми, жамоатчилик ишларидами, хуллас, ҳамма жойда ҳозир у нозир.

— Сизга очигини айтмайми, аслида 1996 йилгача майда савдо билан шуғулланиб келдим, — дейди Дилбар опа биз билан суҳбатда. — Ўша йили яқка тартибдаги тадбиркорлик фаолиятини бошладим. Аникроғи, йиллар ўсиб-ўлғайишимга имкон яратди. Болалигимдан ҳар бир ишни урдасидан қиқишга одатланганман. Эсимда, отам уйимизни оқлаш, ранг бериш учун уста ёлламоқчи бўлганларида ҳазиллашиб, "Ўша пулни менга беринг, ўзим таъ-

нимни кўрган отам хурсанд бўлиб, атлас совға қилган. Энди ўйласам, менда болалигимдан қадимдан тадбиркорликка ҳавас уйғонган экан.

Юртбошимиз мустақилликнинг илк йилларидаёқ тадбиркорликка кенг йўл очиб бердилар. Айниқса, оилавий бизнесни ривожлантиришга катта эътибор кўрсатилди. Қанийди, ҳар ўзбек оиласида тадбиркорликка иштиёқ ва қизиқиш кучайса, ҳам иқтисодий, ҳам маънавий муҳит барқарор бўлади, деб орзу қилардим. Айнан бугунги кунга келиб, ана шу умидларим ушалди.

Дилбар опанинг ташаббуси билан 2000 йили "Ширина" хусусий фирмаси ташкил этилиб, 7 киши иш билан таъминланди. Аста-секин маиший хизмат кўрсатиш билан

тадбиркорлик соҳасида қатор ютуқларга эришишди. Асосийси, бу фидойи аёлнинг мақсади эзгулик ва маҳалладошларига яқиндан кўмак бериш эканини англаган кишилар уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлади. Дастлаб туман "Микрокредитбанк"и дан 2 миллион сўмлик кредит олиб иш бошлаган фирма жамоасининг бугунги айланма маблағи 70 миллиондан ошиб кетибди. Келгусида туман ҳудудида нон ва макарон маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни режалаштирган "Ширина" улуг иштиқолимизнинг 20 йиллигини ҳам муносиб совғалар билан кутиб олаётир.

Дилбар опадан гурунг орасида ўз меҳнат фаолияти, қувонч ва ташвишлари, қолаверса, эришилган ютуқлари

ижтимоий соҳа муассасаларига электрон савдони юритиш бўйича ҳам қатор хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Натижада, шу жойнинг ўзида мижозлар манфаатини кўзлаган ҳолда маҳсулотлар баҳо-си, сифати ва бошқа маълумотлар ҳақида **xarid.uz** электрон савдо фаолияти изчил йўлга қўйилди.

Дарвоқе, суҳбатдошимиз мамлакатимизда хотин-қизларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, уларни ҳам оилада, ҳам жамиятда баб-баравар фаолигини кучайтириш, ташаббускорлигини қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида тўлқинланиб сўзларкан, ўзи билан бирга тадбиркорлик соҳасида анча-мунча танилиб қолган Фариданоннинг савобли сазъ-

Тадбиркор қонун ҳимоясида

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг 2011 йил 4 апрелдаги «Тадбиркорлик субъектларини текширишлари янада қисқартириш ва уларнинг фаолиятини назорат қилишни ташкил этиш тизимини такомиллаштириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонида белгиланадиган кўйилганидек, бугунги давр талабига мос равишда фаолият юритиш солиқ тизими ходимларига ҳам жиддий масъулият юкламоқда. Мазкур фармонга мувофиқ, пойтахтимизнинг Ҳамза тумани давлат солиқ инспекцияси томонидан рўйхатга олинган солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида тўлаб келаётган, қолаверса, ишлаб чиқариш (иш ва хизматлар)нинг барқарор ўсиш суръатларини ва рентабеллигини таъминланган 19 та кичик бизнес субъектларини текширишлар режа-жадвалидан чиқарилди.

Дарҳақиқат, ушбу муҳим ҳужжатлар талабидан келиб чиққан ҳолда назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши томонидан ҳам тадбиркорлик субъектлари фаолиятига асоссиз аралашувларнинг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Тадбиркорлик субъектлари фаолиятини

текшириш бўйича тартиб-қоидаларни такомиллаштириш ва соддалаштириш борасида аниқ чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилди. Ходимларнинг тезкор ва аниқ режа асосида фаолият юритиш таъминлаш мақсадида «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш ва текширишларни рўйхатга олиш китобини юритиш тартиби тўғрисида»ги низомда тадбиркорлик субъектлари томонидан назорат органларидан текшириш натижалари акс эттирилган ҳужжатларни олиш тартибини аниқлаштириш билан боғлиқ ўзгаришлар ва қўшимчалар ҳам киритилмоқда.

Айниқса, режали текширишларнинг асосли ва ошқоралигини таъминлаш мақсадида Давлат солиқ қўмитасининг интернетдаги «**SOLU.UZ**» сайтида юқорида қайд этилган тамойиллар бўйича ҳар бир назорат органи томонидан уларнинг назорати остидаги субъектларда режали текширишлар қандай тартибда ташкил этилиши ҳақида батафсил шарҳ ва тегишли жадвал жойлаштирилган. Бу эса тадбиркорлар учун янада қулай имкониятлар яратмоқда.

С. МИРЗАЕВ,
Тошкент шаҳар Ҳамза тумани
ДСИ бўлим бошлиғи.

БИР ХОВУЧ ДУР

Одам қадри эмас, одамгарчилик қадридир. Одам ноёб эмас, одамгарчилик қадридир.

Тўғрилик инсон учун жуда керакли сифатдир, у одамийлик

демакдир. ***

Тугма яхшилардан доимо яхшилик келади, олам халқи улардан фақат манфаат олади. Тугма ёмонлар учун эса чора ва илож йўқ, улар борлиққа бало,

халқ учун офат бўладилар. ***

Яхши била туриб ёмонлар ичига кирса, уларга аралашса, ёмонларнинг яхши бўлишлари га йўл очади.

Юсуф Хос ҲОЖИБ

«ЎКТАМХОН-НУР» ЎҚУВ МАРКАЗИ

- кўйидаги ўқув курсларига таклиф этади:
- Тикувчилик — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
- Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.
- Аёллар костюм-шиши, галла-пальто — 1-2 ой.
- Ҳамшира — 6 ой, 4 ой ўқиш.
- Ҳамшира (тезкор) — 3 ой (амалиёти билан).
- Тиббий массаж — 2 ой, Нуктали — 1 ой.
- Торт ва пишириқлар — 2 ой.
- Пишириқлар олий курси — 1 ой.
- Уйғур, Европа таом ва салатлари — 1 ой.
- Аёллар сартарошлиғи — 3 ой.
- Педикюр, маникюр — 1 ой.
- Сартарошлик — 3 ой.
- Тўй ва оқшом турмақлари ва макияж — 1 ой.
- Бухгалтерия ҳисоби — 3 ой.
- Элита парда ва чойшаблар тикиш — 1 ой.
- Элита парда ва чойшаблар тикиш олий курси — 1 ой.
- Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун).
- Каштачилик — 3 ой (машинада вышивка).
- Тикувчилик — 2 ой.
- Инглиз тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.

- Рус тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
- Бисер, яъни муноқ тикиш — 2 ой.
- Сунъий гул яшаш — 1-2 ой.
- Компютер сабоқлари — 2 ой.
- Интернет — 1 ой.

Барчаси амалиёти билан
Етоқхона мавжуд.
Ўқини тугатганларга ДИПЛОМ берилди.

Манзил: Тошкент шаҳри Юнусов бод тумани 3-йилвазе 1-уй 31-хона. Мўлжал: Юнусов бод дехон базори бош томони ораксида.
Тел: (8371) 221-17-95, 221-77-72 (18⁰⁰), 225-97-93 18⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача.
ФИЛИАЛ
Манзил: Ҳамза тумани Фарғона йўли кўчаси, Кўйлик 4-уй 40-хона. Мўлжал Кўйлик киним базори. Тел: (8371) 295-97-82 +99897 785-90-30 (кундузи)

«Ўзкоммуўкувташқилотчи» республика ўқув маркази

«БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ»

ўқув курсига таклиф қилади
Ўқиш даври — 1 ой

Манзил:

Тошкент шаҳри Ниёзбек йўли кўчаси, 1.
(«Минор» метро бекати)
Тел.: 234-17-08, 343-94-98

Яхши хотин қанд едирар, ёмони-чи?

...Суд зали. Ҳамма гамгин кайфиятда ўтирарди. Кимдир ҳозир кутилаётган кўнгилсизликдан норозидек безовталанса, бошқа биров икки ёшга нафрат билан қараб кўяди. Кимнингдир "Ношукр, кўрнамак, енгилтак", деб таъна билан айтган сўзлари оғир сукунатда яққол эшитилади...

— Фуқаро Исмоилов, қани айтинг-чи, хотинингиз билан нега ажрашмоқчисиз? — деб сўради суд раиси.

— Илтимос, жаноб судья, шу саволни аввал берсангиз?

— Исмоилова, нега эрингиз билан ажрашишга рози бўлдингиз?

— Характеримиз тўғри келмади. Бир-биримизни яхши синамаган эканмиз, келиша олмагимиз, барибир бирга яшолмаймиз, — бидиллаб кетди ёш келинчак.

Узундан-узок савол-жавоблар ярим соатча давом этди. Икки ёш бир-бирларига асосли, аригудек айб кўёлмай, охири дудуқланиб тўтиқушдай "Ажрашамиз, вассалом, бирга яшолмаймиз" дея тақрорлайверишди...

Бундан уч ой аввал никоҳ қолганларидан нега келгуси турмушлари ҳақида жиддий ўйлаб кўрмадилар? Катта тўй-тантанасида қариндош-уруғ, устозларининг бахт-саодат тилаб айтган сўзларини эшитганда нечун бир

умрга вафодор бўлишга қатъий аҳд қилишмади экан? Бундай тез ажрашишнинг сабаби нима? Отана, қайнона, қайноталарнинг оқ фотиҳалари-чи? Бундай жумбоқли саволлар ўтирганларнинг ҳаёлидан бирма-бир ўтарди.

Суд жараёни кечаётган хонани бир зум сокинлик эгаллади. Нахотки, келин-кўёвлик тахтидан тезгина тушиб, суд биносидан ўтириш афзал бўлиб қолган бўлса улларга? Ва ниҳоят, суд раиси ажрашиш ҳақидаги қарорни ўқиб эшиттирди. Залда худди чакмоқ чакандай туюлди. Негаки, йиғилганларнинг кўпчилиги ўша дабдабали тўй оқшомида қатнашган эди-да.

Ўтган кузакда Азизжоннинг ота-онаси "Ўзимизники, синаб-суриштирадиган ери йўқ", деб Мўътабарларникига совчиликка боришган эди. Қизнинг ота-онаси ҳам уларни унча маҳтал қилмай тезда розилик беришди. Мўътабархон ҳам Азизжонга ёр бўлишга қаршилик кўрсатмади, фақат "Ўқишим-чи, энди нима бўлади?", деб сўради холос.

Кудалар ҳам очиккўнгиллик билан "Бош устига, ўзимиз

ўқитамиз", дейишди.

Тўйдан кейинги дастлабки кунлар, ҳафталар ширин ўтди. Қуда-андалар жуда мамнун. "Олтин узукка ёқут кўз бўлиб тушишди фарзандларимиз, юлдузи-юлдузига тўғри келганини қаранг-а, айланай", деб ўзларини да йўқ шод эдилар. Чақирӣқ, меҳмондорчиликларни бамаслаҳат, иззат-икром билан ўтказишди.

Азизжон геолог эди. Тез-тез сафарга кетар, баъзан ҳафталаб уйда бўлмасди. Мўътабар эса талаба. Ёш эмасми, эрини соғиниб сиқиларди. Кейинчалик ҳар хил хаёлларга борадиган, эри келгач, ўринсиз рақш билан уни хафа қиладиган одат чиқарди. Бу ҳол бир неча мартаба тақрорланди. Охири Азиз Мўътабар билан очикчасига гаплашиб олишга қарор қилди.

Тун ярмигача уллар ади-бади айтишди. Барибир бир-бирини тушунишмади. Мўътабар қайсарлик қилиб, "Бўлмаса ажрашамиз!" дейишгача борди. Азиз бундан ниҳоятда аччиланиб, "Ихтиёринг, тўрт томонинг қибла", деб юборди. Аммо у

туни билан изтироб чекиб, балки аёлим ўйламай гапиргандир, ундан кечирим сўрашми керак, деб тонготарда нарсаларини йиғиштириб сумкасига солаётган Мўътабарга ялинди:

— Узр, жоним, кечаги гапларни жаҳл устидан айтдим, қизишма, ахир, биз бирга бўлишга аҳд қилганмиз-ку! Рашикларинг бутунлай ўринсиз, мен фақат сени дейман, ишим шунақа, ҳар доим уйда бўлолмаслигим турган гап. Атрофдагиларнинг гапига ишонма! — деб уни юпатмоқчи бўлди.

Мўътабар эса терс қаради: — Елкаминг чуқури кўрсин бу ўйингизни, хоҳламайман сиз билан яшашни... — деди-ю, зарда билан эшикни қарсиллатиб ёпиб чиқиб кетди.

Бир зумда рўй берган бу воқеа Азизни довдиратиб қўйди. Уйдагиларга нима дейишни билмади. Кеч бўлди. Келиндан даррақ йўқ... Қайнона-қайнота бевозта бўлиб эшикка тикилар эди. Улар бу ҳолнинг асл сабабини билишмасди.

Азиз бекатда узоқ туриб Мўътабарни ярим тунгача кутди,

сўнг бўшашиб уйга қайтиб кирди-ю, кечаги воқеани ота-онасига айтишга мажбур бўлди...

Мўътабар институтда бир йил билан биринчи курсдан оқ гаплашиб юрар экан. Лекин негадир тўй олдидан буни ҳаммадан яширди. Ота-онасига ҳам сездирмади. Азиз сафарга кетган пайтлари тез-тез у билан учрашиб юрди. Ҳатто Мўътабарнинг ота-онаси ҳам бундан хабардор бўлиб, унга танбех беришди. Аммо у қулоқ солмади.

— Ўшанга тегаман! — деди бир куни қатъий оҳангда онасига. Аслида, ҳалиги йилгит уйланган, ҳатто битта боласи ҳам борлиги маълум бўлгач, ўқувчилари, курсдошлари ҳар иккисининг хулқ-атворини муҳокама қилишди. Чора ҳам кўришди. Барибир наф бўлмади. Мўътабар билан Муродали ҳаётда жуда катта хатога йўл қўйишганини яхши била туриб, бир норасидангит тақдир ҳақида ўйламадилар. Бир муштипар аёлни, не-не умидлар билан бир ёстиқча бош қўйган беғуноҳ Азизнинг қадр-қиммати енгилтаклик ва беҳаёлик билан оёқ ости қилдилар.

Шуни айтдилар-да "Яхши хотин қанд едирар, ёмон хотин панд", деб...

Қумри АБДУЛЛАЕВА,
педагогика фанлари
доктори, профессор.

Шундай келин бўлсангки...

сен ҳақингда яхши сўзлар эшитган жуфти ҳалолнинг сенга янаям эрта меҳр қўйиши, сени қафтида кўтариши ана шундан бошланса ажаб эмас.

Шундай келин бўлсангки, узатилган қайнопалар ва турмуш қурмаган қайинсингиллар учун ҳақиқий ибрат кўзгуси, мактаб бўлсанг. Сал нарсага қайнонасио эридан ранжиб, боласио тугунини кўтариб, тез-тез кириб келадиган қайнопанг ўз онасининг кирди-корларига чидаб, ёмонликларига яхшилиқ ва ширин сўз билан жавоб бериб, уксининг жаҳли чиқса, уйнинг тўрига қараб қочадиган сендек келиндан ибрат олиб, ҳам тортиниб, қочиб келишларини, нолишларини аста-секин камайтириб борса.

Қайинсингиллар эса сендан ўрганганларига юз чандон қўшиб сендан-да бахтли бўлса. "Устозинг ким эди?" деб сўраганларга "Янгам, ўзимнинг янгажоним", деб жавоб беришса.

Бу — яхшилиқнинг, яхши хулқнинг, яхши тарбиянинг қучоғи шунчалик кенглигиданки, у нафақат сени, атрофдагиларни ҳам бахтли қилади. Номинг, ажоднинг тилларда, дилларда мангу қолади.

Шундай келин бўлсангки, турмуш ўртоғингдан тортиб, фарзандларингача, набираларингача сен билан фахрланиб юрса. Бирор дақиқаларини ҳам сенсиз тасаввур этишолмас.

"Бизни шундай бўлишимизга онамиз сабаб", десин фарзандларинг.

"Менга шундай аёлни насиб этгани учун Аллоҳга шукр", десин турмуш ўртоғинг бахтидан, оиласи оудалигидан, фарзандлари камолидан шодланиб.

Шундай келин бўлсангки, одамлар сенга ҳавас қилиб исмининг нуридийдасига, набирасига қўйса. Бундан ортиқ бахт бормикан?

Ўлоҳ, ҳар биримизга, қизларимизга ана шундай ном ва ана шундай фазилатларга эга бўлиш насиб этсин!

Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА

Хонамга паст бўйли, жиккак жусали бир киши тортинибгина кириб келди. Салом-алиқдан сўнг гапни нимадан бошлашни билмай анча вақтгача каловланиб турди. Сўнг узук-юлук гапларидан тушунганим шу бўлдики, хотини ҳам, фарзандлари ҳам уни одам ўрнида кўрмас эмиш. Силтаб, жеркиб муомала қилишар экан. Ўғли ҳам, қизлари ҳам барча масалада фақат оналари билан маслаҳатлашаркан. Отанинг фикри улари заррача қизиқтирмаскан.

Меҳр бермай, меҳр кутманг

— Менинг уйда бор-йўқлигим билан ҳеч кимнинг иши йўқ, — дея зорланди у. — Илгари ишлаб юрган вақтимда бунга эътибор қилмас эканман. Олти ой бўлди, нафақага чикдим. Энди билинапти. Худди бир ховлида яшаётган беғоналарга ўхшаймиз.

Абдурасул ака томоғига бир нарса тикилгандай овози бўғилди. Кўзларида ёш айланди. Аёл кишининг олдида кўз ёши қилгани уялди чоғи, ерга қараб олди.

Ажаб! Бу гапларни бошқа бировдан эшитганимда унга раҳимим келган, хотини, болаларидан нафратланган бўлардим балки. Аммо ҳозир бир қарашда ёшини аниқ айтиш қийин бўлган, худди аёл кишидай қимтиниб, кўзларини пирпиратиб сўзлаётган бу кишига нисбатан менда ачиниш, хайрихоҳлик ўрнига нафрат уйғонган эди.

— Хўш, биз сизга қандай ёрдам беришимиз мумкин? Хотин, бола-чақангизни газетлада танқид қилишимиз керакми? Лекин бу мумкин эмас. Қолаверса, бир ёқлама эшитиб, хулоса бера олмаيمиз. Ая билан ҳам суҳбат қуришимиз керак бўлади.

Ўзим хоҳламаган ҳолда овозим кескин жарангади, шекилли, у киши яна ҳам кичрайиб кетгандай бўлди.

— Йўқ-йўқ, унда мени уйдагилар еб қўйишди-ку! Яхшиси, улар бу ерга келганимни билмай қўя қолишин...

Бу кишининг асл муддаосини ҳали ҳам тушунаман бўлсам-да, тўлиб кетганидан кимга ёрилишни билмай, бу ёққа келиб қолганини англаб етдим.

— Келинг, очикчасига гаплашайлик бўлмас, — дедим суҳбат жиловини ўз

қўлимга олиб. — Уйга кўп ичиб келармидингиз? Чунки ҳозир ҳам озгина кайфингиз борга ўхшаяпти.

— Ҳа, рост, салгина кайфим бор. Баъзан ичиб келардим.

— Ҳм, тушунарли. Фарзандларингизнинг қандай ўқиши, юриш-туриши билан қизиқармидингиз? Уйдаги юмушларни буюриб, натижасини суриштирармидингиз?

Суҳбатдошим бундай сўзларни биринчи марта эшитаётгандек, юзимга анграйиб қаради. Мен эса савол бе-

ришда давом этдим:

— Пул сўрашса нимага, қаерга ишлашмоқчилиги билан қизиқармидингиз?

— Катта-катта пул олиб келиб хотинимга берардим. У болаларга ҳам, рўзгорга ҳам ўзи сарфларди.

— Оиладаги муаммолар, етишмовчиликларни биргаликда ҳал этгандирсиз балки?

— Бунақа нарсалар билан нима ишим бор? Эракк киши кўчанинг одами. Пайвандчи эдим, яхши пул топардим. Уйга келтириб берганимдан кейин ўзлари билди-да...

Савол-жавобдан сўнг баъзи жиҳатлар оидинлашгандай бўлди. Демак, бу одам эракк кишининг вазифаси фақат пул топиш деб юрарверган. Натижада, оилада ўз ўрнини йўқотган, тўғрироғи, лоқайдлиги, бепарволиги туфайли хонадон бошлиғи вазифасини осонгина уй бекасига топириб қўйган. Оталик, эрлик масъулиятини бажара олмади, ўзи меҳр бермай туриб меҳр кутган кишининг фожеаси бу. Баъзан оилада аёл киши ўткирроқ бўлса, ўша хонадон бекасини қоралаймиз-у, эракк кишининг бўшлиғи, масъулиятни елкасига олмаслиғи сабабли оила бошлиғидан кўра меҳмонга ўхшаб қолиши мумкинлигини назардан қочиради. Бунда аёлнинг ҳам айби оз эмас, албатта... Аммо нима бўлганда ҳам эракк кишининг донолик ва қаттиққўлиги сезилиб турган хонадонларда отанинг обрўси ҳам баланд бўлади.

Зулфия МАНСУРОВА,
Анджон вилояти.

Шундай келин бўлсангки, "Онасини кўриб қизини ол, эгасини кўриб бўзини ол" деган ҳикматга амал қилувчилар сенинг тутумингни ўз оиласида — ўғлинг оиласида бўлишини истаб, қизларинг келин қилишни орзу қилса. Қиз узатгунингча эшигингни "ўзгалар супуриб туришса". Бу сенга бўлган юқори баҳадон ўзга нарса эмас.

Шундай келин бўлсангки, борган хонадоннинг жаннат боғига айланса. Шу вақтгача қаёқдандир ўз-ўзидан келиб қолиб, эътибор беришмасан-да, кўкариб тургучи гулдан ташқари райхонларга, атиргулларга ҳам бурканса бу ҳовли. Уларнинг атрига, хуснига шайдо бўлиб булбуллар кўнса боғингга. Турмуш ўртоғинг, қайнона-қайнотанг, қайнбўйинларингизга эмас, хонадонга тез-тез ташриф буюргучи бошқалар ҳам бу гўзалликлар "меъмор"и сен эканлигингга ҳавас қилиб, тахминлар айтса. "Яна синглиси бормикан?" деб пичирлашса ўзаро. Бу нафақат сенга, сенга таълим-тарбия берган ота-онангга ҳам берилган таъриф бўлур эди.

Шундай келин бўлсангки, тун билан тонг саломлашар чоғда ҳаммадан эрта туриб ховлио кўчаларни супуриб қўйсанг. Совуқ кунларда офтобаларда сувлар иситилган, кир юзочиклар тозасига алмаштирилган, тошойналар ҳам ярқираб кетса қўлларинг тафтидан. Ва яна...

Ахир, бу амаллар қайси қайнонага, қайси қайнотага хуш ёқмайди? Ўз ота-онасидан

Хар кишининг табиат эҳсон этган гўзаллиги бўлади. Дунёда аёл зоти борки, у албатта, заргарлик буюмлари, яъни турли тақинчоқлар тақиб юришга иштиёқманд бўлади. Шундай экан, куйидаги маслаҳатлар айнан сизлар учун! Барча тақинчоқларнинг кўриниши ёш қизлар, ўрта ёки катта ёшдаги аёллар тақшидан қатъи назар, шароитга, вақтга, мавсумга мос бўлиши лозим. Иш жойида катта сирга, серхашам тақинчоқлар

ул. Чунки ялтироқ тошлар, айниқса, кечки чироклар тақиб олишда ўзиндан ажиб бир нур таратиш хусусиятига эга бўлади.

Кискичли зираклар уч-тўрт соатдан ортиқ тақилмайди. Шундан сўнг камида уч-тўрт дақиқа ечиб қўйиш керак. Акс ҳолда, бошни оғритади. Чунки бу ҳол кўп аёлларда қон босимини оширади.

Тақинчоқлар недан сўзлар?

тақиб кишига ярашмайди. Турмушга чиққан аёллар ишда никоҳ узуги, оддий билан узук билан, турмуш кўрмаган қизлар эса одмироқ узук ёки елимдан ишланган тақинчоқлар тақсалар қифоя.

...қон босимини оширади

Биринчи галда эътиборни тортадиган безак айнан зиракдир. Табиийки, зирак танлашда юз тузилиши, тақинчоқ шакли ва ундаги тош ранги инобатга олинади. Масалан, бўртиб турадиган, юмалоқ сирғалар ёки айлана шаклдаги тугмачали зираклар юзни семизроқ қилиб кўрсатади. Агар юз кенг овал шаклида бўлса, ҳажми кичикроқ узун зираклар танлаган яхши. Шунингдек, қулоқ супрасига ҳам эътибор беришни унутманг:

- кичик бўлса, узунчоқ шаклдаги, ортиқча безакларсиз;
- йирик бўлса, ясси шаклдаги;
- юпқа бўлса, енгил ва нафис зиракларни танлаш лозим.

Қора сочли аёллар кўпроқ ёрқин рангдаги зиракларни танлаганлари маъқул. Тилла зираклар эса ҳаммага бирдек ярашади. Сарик сочли, аммо қора кўзли аёлларга сарғиш, оқ тусдаги тошли зираклар жуда мос тўшади.

Тилладан ишланган, қимматбаҳо тошлардан ясалган, нафис ёки мураккаб шаклга эга зиракларингизни кечки зиёфатларга, театр ёки меҳмонга борганда таққанингиз маъқ-

...одобсизлик белгиси ҳисобланади

Бугунги кунда никоҳ ристгасини билдирувчи олтин узуклар III-IV асрларда кашф этилганини биласизми? Рухшуносларнинг фикрича, номсиз бармоққа тақилган узук муҳаббат тисоли. Кўрсатгич бармоққа тақилган узук ҳукмронлик белгиси ҳисобланади. Ўнг қўлнинг кўрсатгич бармоғига тақилган узук буюклик, етакчилик, доноликни билдирса, чап қўлнинг кўрсатгич бармоғига тақилган узук молпарастлик, бошқариш васвасасига тобеълиқни билдиреди.

Узук бармоқни қисиб турмаслигига керак. Умуман, кичик узукни бошбармоққа тақиб остеохондроз ва радикулитни келтириб чиқаради. Ўрта бармоқда гипертония ва атеросклероз, кичкина бармоқда эса ўн икки бармоқли ичак касалликлари пайдо бўлишига олиб келади.

Бармоқларингиз тўлишган бўлса,

ГЎЗАЛЛИК СИРЛАРИ

узукни биров катталаштиришни маслаҳат берамиз.

Узук тақиб борасида тавсиялар:

* Овал шаклдаги қимматбаҳо тош билан безатилган узук ҳар қандай аёлнинг қўллари янада латофатли кўрсатади.

* Кенг ёки айлана шаклдаги тош билан безатилган узуклар бўйи пастроқ, ўта озгин ёки дўмбоқ аёлларга ярашмайди.

* Ёш қизларнинг бармоқларида нозик узуклар катта тошли узукларга нисбатан чиройлироқ кўринади.

* Бир бармоққа бир неча узук тақиб юриш одобсизлик белгиси ҳисобланади.

...совунли сувда ювилмайди

Вақт ўтиши билан тақинчоқларингиз кирлиниши ёки қорайиши мумкин. Тилла буюмларни совунли сувга солиб, тиш чўтка билан тозалаш керак. Занжирларни совунли сувга солиб, идишнинг қолқоғини бекитиб, аста-секин силкитинг. Сўнгра чайиб, юмшоқ мато билан артинг. Сал қорайган тилла буюмларни пиёзнинг сув билан артинг. Бир неча соатдан сўнг илик сувда ювинг.

Кумуш буюмларни совунли сувда ювиб, сўнгра қалин мовут мато билан сайқаллаш керак.

Тилла ва кумуш буюмларни тиш пастаси билан тозаласангиз, янада ялтираб туради. Улар турадиган қутчага бўр солиб қўйсангиз, тақинчоқлар қораймайди.

Шишали тақинчоқларни кир ювиш қукунида ювинг, сўнгра чайиб, сочик билан қуригинг.

Елимдан ясалган тақинчоқлар эса совунли сувда ювилмайди. Улар илик сувда чайилиб, қурилади. Тахтадан ясалган тақинчоқ безакларни умуман сув билан ювиш ярамайди. Уларга ёғли қўл билан тегиш ҳам мумкин эмас.

Қамола АҲМЕДОВА тайёрлади.

АЖАБ ОЛАМ

ЭНГ ҚИММАТ ТУШЛИК

Бундан ўн йил муқаддам Лондонда жойлашган "Петрус" ресторани ташриф буюрган олти нафар миждоз тушлик учун роппа-роса 44 минг етти фунт-стерлинг, яъни ўша пайтдаги курс бўйича 61 миң 941 АҚШ доллари тўлаб чиқиб кетишган.

Харажатнинг асосий қисми беш шиша вино учун сарф қилинган. Шоввозларнинг кўнгли дафъатан "Шато Петрус" виносининг 1947 йилда ишлаб чиқарилган намини тусаб қолган. Бу виносининг нархи 17 312 доллар эди. Ноёб ичкилик хумори олдида улар пулларини аямасди. Кайф-сафони давом эттиришиб, худди шундай виносининг 1945 йилда чиққан, нархи 16327 доллар, 1946 йилга мансуб ва нархи 13230 доллар бўлган навларидан ҳам бахраманд бўлишди. Десерт учун буюрилган "Шато д'Икем" (1900 йил) ҳамда "Монтарше" (1982 йил) виносларининг нархлари эса 12 949 доллардан эди. Буни қарангки, егуликларнинг умумий нархи атиги 422 долларни ташкил қилди. Ичкиликлар учун катта маблағ сарфланганини инобатга олган ресторан маъмурияти таомларнинг пулини чегириб ташлади. Шундан кейин ҳам яна 150 доллар маблағ сув, шарбат, тамаки ва олти қадаҳ шампан виноси учун харж қилинган.

Наргиза СИДДИҚОВА тайёрлади.

"Қизим Сожида олти ойлигида отаси томдан йиқилиб тушиб, ўн кун касалхонада ётиб қаёқо қилганди. Шу кўзимнинг оқу қорасини деб қайта турмуш кўрмадим. У сулув қиз бўлиб воғга етди. Қиз боланинг ҳам бир даври бўларкан, ари талагандай совчи ёпирилди. Унисини у, бунисини бу дедик, йўқ жойдан камчилик топдик, осмонларда эдик-да. Вақтин, қизимнинг олтин даврини бой бердик. Ҳозир унинг келажagini ўйлаб кечалари кўзимдан уйку қочади. «Хар бутага ўт тушар – ўзи ёниб, ўзи ўчар», деганларидек, ўзимдан ўтганини ўзим биламан. Сожида ниҳоятда оқ кўнгли, меҳрибон, қўлигил чевар қиз. Яқинда қўшни маҳалламиздан бир жувон отасига сўраб келди. «Олти фарзандимиз, ҳаммамиз ўзимиздан тинганмиз. Онам қон босими кўтарилиб, пешонамизга сигмади, қаёқо қилганига уч йил бўлди. Опажон, қизингизни бошимизга кўтарамиз. Йўқ деманг, отам нисбатан анча ёш кўринади, қизингиздан атиги 18 ёш катта», деди. Рад жавобини бериб юбордим, Сожида сиқилмасин деб унга айтмадим. Илтимос, қизимга ўз тенгини топишда ёрдам берсангизлар. Ёши 41 да. Маълумоти ўрта-маҳсус. Хушрўйгина. Бир оилани гуллаштишга ишонаман. Ёшига мос, иши тайин, зарарли одатлардан холи, диёнатли инсон учраса, ўзидан тинса деб куну тун ният қиламан.

БАҲРИНОСИ хола, Сурхондарё вилояти.

"Ота-онамнинг раъий билан Ёркинга турмушга чиққандим. Дастлаб бахтли яшадик. Қайнонам очик кўнгли, меҳрибон аёл эди. Ёзда тўйимиз бўлган бўлса,

кузда айна барги хазон пайти ўзгариб, нима деганини, нима қилаётганини билмай қолди. Ёркин хавотирда "Онам руҳий касал, куз ва баҳорда сал қайталаниб туради, ўтиб кетади, кўркмагин", дедилар. Касалхонага ётқизиб, даволатайлик, деганлик — унамади. Баҳорда яна шу ахвол такрорланди. Ҳомиладор эдим, отамникига кетиб қолдим. Қизчам соғлом тутилди. У уч ойлик бўлганда яна шу ахвол. Юрагимни олдириб қўйганимдан боланим кўздан йироқ тутишдан кўрқардим. Бир кун кечаси қайнонам бир пақир сувни газ плитада иситаётган экан. Онажон, нима қиласиз, десам, "Неварамни чўмилираман", деди. Ҳозир ухляпти, эрталаб чўмилирасиз, деб зўрга тинчлантириб, жойига ётқиздим. Ухлягунча бошида ўтирдим. Эртаси кун эримнинг норозилигига ҳам қарамай, кўзим тўла ёш билан қизимни кўтарганча онамникига кетдим. Аҳолидан онам хабардор эди, лекин отам билмасди. Ажрашмоқчилигимни эшитган отам "Ёркиндай меҳрибон одам дунёга камдан-кам келади. Аҳолик қилма", деб насиҳат қилди. Онам бўлиб ўтганларни айтгач, отам қонуний ажрашишимизга рози бўлди. Ушанда 21 ёшда эдим. Йиллар оқар сув экан. Отам қаёқо қилди. Қизимни узатганимдан сўнг онам билан яшаб бошладим. Онам ҳам қариб қолди. Қудаларим невараларимдан бирини қарамоғимга беришига кўзим етмайди. Умид билан сизларга мурожаат қилаяман. Ёшим 52 да. Маълумотим олий. Ёшимга мос, тошкентлик,

иши тайин, диёнатли инсон учраса, турмушга чиқмоқчиман. **ТОЖИХОН, Тошкент шаҳри**.

"Хар қандай шароитда ҳам инсоннинг тўрт мучаси омон бўлсин экан. Эсимни танганимдан бўён кўзимнинг кўриш қуввати пастлигидан азоб чекиб келаман. Ота-онам серфарзанд бўлгани учун мени жиддий даволатишинг имкони бўлмаган. Мактабни тугатгач, устага шоғирд тушдим. Устозим менга бошқаларга қараганда алоҳида эътибор бериб, касб сирларини ўргатарди. Ҳозир ўзим мустақил устаман. Шу даражада соддаликимданми, хатто ёқтирган қизимга ҳам севгимни изхор этолмаганман. Унинг тўйи бўлиб, узатилиб кетгач, келиноним — тоғамнинг хотинига дардимни айтдим. Келиноним "Энди кеч, бирор жойда бу ҳақда оғиз оча қўрманг, қиз бечора етимликда ўсган, ўзидан тинчисин. Маломатга қолмасин", деб қаттиқ тайинлади.

Шундан сўнг уйланиш ҳақида ўйламай, озроқ маблағ жамғарайман деб ишга берилдим. Яқинда ота-онам уч-тўрт хонадонга совчиликка боришди. 32 ёшгача уйланмаган бўлса, кўздан бошқа яна бирор касаллиги бордир-да, деб рози бўлмабди. Уларнинг ҳафсаласи пир бўлиб, "Вақтида тақдири ўзингизникига ўхшаган қизга уйланингизда бундай мулазм бўлмасдик", дейишди. Сизлардан илтимос, элчилик, кўзида ёки бошқа бирор нуқсонли бор қиз учраса, хабар

берсангиз. Ёшим 32 да. Маълумотим ўрта. 32 ёшгача бўлган, меҳрибон, мени тўғри тушунадиган, оқила қизга уйланоқчиман.

ЁРКИН, Андижон шаҳри.

"Тоққа дам олгани борганимизда бир тасодиқ туфайли Манзура билан танишиб қолганман. У ҳам ўзи ишлаётган фабриканинг қизлари билан борган экан. Ушанда Манзура бўлоқ сувида силлик бўлиб қолган тошдан сирпаниб, оёғи қайрилиб юрломай қолди. Тоғамнинг машинасида боргандим, дугоналаримендан уни шифохонага олиб боришни илтимос қилишди. Пешинда Нигора исмли дугонаси билан шифохонага етиб борган бўлсак, онаси ва укасига кечга яқин хабар бердим. Оёғи гипс қилинган Манзурани тез-тез йўқлаб турдим. Онамнинг айтишича, шу қиз билан танишгач, бутунлай яхши томонга ўзгарибман. Ахир, у кишининг "Сен бээрори болага ким ҳам қизини бээрори. Ақл-хушининг йиғиб олсанг-чи", деб жони халак эди. Ҳа, шу қизини севиб қолиб, ҳаётим

ўзгариб кетди. Ишга жойлашдим. Яхшигина пул топиб, уйимизни таъмирладим. Эрта баҳорда тўйимиз бўлди. Шу йилги лотереяга "Жигули" ютиб олдим. Онам қадами қултуғ келган келинимдан айланай, деб Манзурани еру қўкка ишонмасди. Кетма-кет қизларимиз, ўғлимиз туғилди. Катта қизимизни орзу-хавас билан эндиғина узатгандик. Манзура эрта тонгда бемор ётган укасини кўргани бораётиб, автохалокатга учрабди, касалхонага етмай жони узилибди. Бу шунга хабар мени олти ой тўшака миҳлаб қўйди. Фарзандларимнинг меҳри туфайли базўр оёққа турдим. Ҳаёт давом этаверар экан. Иккинчи қизимни ҳам узатдим. Ўғлим уйланиш олдидан "Дадажон, аввал ўзингиз уйланинг", дея "Оила ва жамият" газетасини кўлимага тутқазди. Сўнг "Тахририятта маънавиятли, маданиятли аёллар мурожаат қилади. Юринг, ўзим бошлаб бораман", деди. Бизга хоразмлик бефарзанд Зулфия исмли аёлнинг телефон рақамини беришди. Учрашдик. Бир-биримизга маъқул бўлиб, турмуш қурдик. Энди кўнглим хотиржам. Ёш келиннинг тажрибали бекаси бор хонадонга тутиши, билмаганини қайнонасидан ўрганишида хосият кўп-да. Сизлардан бир умр миннатдорман.

ЭРКИН, Тошкент вилояти.

ТАХРИРИЯТДАН:

"Бахтли бўлинг!" рукнига хат йўллаётган ёки бевосита мурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (маҳалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

Интернетдан нима изляяспиз, мухтарам замондош? Йўқ, саволни бу тарзда қўйиб бўлмайди. Чунки бугун ёшларнинг интернетдан нима излаётгани эмас, нима топаётгани муҳимроқ бўлиб бормоқда. Виртуал оламга хайрли ниятда кириб, салбий ахборотлар, ҳатто ҳаёти ва келажаги учун хавфли сайтларга чалғиб кетаётганлар кўп учраётди. "Дунё ўргимчак тўри"дан истаган маълумотингни топишинг мумкин, деган гаплар ҳам унчалик тўғри эмасга ўхшайди. Саббаки, виртуал дунёда бир яхшига... ўн, юз, минг ёмон тайёр турибди. Яхшиларни кўпайтириш учун эса...

Биз ҳали интернетнинг қудрати тугул, унинг имкониятларини ҳам тўла англаб етганимиз йўқ. "Дунё ўргимчак тўри"га кўпчилигимиз ҳамон шунчаки эрмак, вақтни ўлдириш воситаси деб қарашимиз ҳам турган гап. Интернет имкониятларини менсимаслик ўзини-ўзи қолоқлик гирдобига ташлаш билан тенг. Шу ўринда айтиш жоизки, ундан эзулик мақсадида ҳам, ёвузлик мақсадида ҳам фойдаланиш мумкин.

Юртбошимиз 2010 йилнинг охири — жорий йил бошида давлат миқёсидаги учта йиллик йўлнинг интернет тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтди. Жумладан, бугунги кунда мамлакатимизда интернетдан фойдаланувчилар сони 6 миллиондан ошгани таъкидланди. Бу чакана кўрсаткич эмас, албатта. Халқимизнинг бешдан бир қисмидан кўпроги интернет билан таниш, демак, шунча киши анъанавий ОАВ билан бирга, online тизимдан ҳам ахборот олади. Уларнинг қанчаси миллий, қанчаси хориж манбаларидан фойдаланаяпти — мана асосий масала. Олайлик, буюк бобомиз Амир Темур ҳақида маълумот қидириб интернетга кирган ўқувчи ёки талаба ўзбек тилида кўп ахборот топа оладими, ёки инглиз ё рус тилидами? ("Дунё ўргимчак тўри"га ахборот ("хўрак" десак ҳам бўла-

ди) жойлаштирган валломат борки, ўз позициясини ифода этиши табиий). Яна бир мисол, спортга ҳавасманд ёшлар ҳамюртимиз, курашнинг дэюдо йўналиши бўйича 60 кг. вазн тоифасида жаҳон рейтингини-

Полвонлар интернетга сифмайди?

да ягона пешқадам сифатида эътироф этилаётган Ришод Собиров ҳақида интернетдан етарлича маълумот топа оладими? Қизиқувчилар виртуал оламда спортчининг тузукроқ сифатдаги сурати ҳам учрамагач, ҳафсаласи пир бўлиши тайин. Кейин бирор ўртамиёна хонанданинг сайтига кириб, кўнгилхушлик билан вақт ўтказишга берилиб кетиши ҳам турган гап. Афсуски, интернетда бундай зўрма-зўраки юлдуз эмас, юлдузлар ҳақидаги маълумотлар қалашиб ётибди. Шундай суратларни жойлаштиришганки, нақ баннер қилиб кўчага осиб қўйса бўлади. Улар ҳақидаги мазаматрасиз ахборотларни тарқатиш билан шугулланадиган бир қатор сайтлар ҳам мавжуд. Ўғрилор орасида ўсган бола чапдаст ўғри бўлиб етишганидек, фақат эстрада хонандалари ҳақидаги ахборотлар қуршовида улғайган боладан ҳам қўшқарчи чиқishi мумкин, холос. Чунки улар ин-

МУЛОҲАЗА

тилиб яшайдиган марра Олимпиада чемпионлиги ёки Нобель мукофоти эмас, бирор "қўча газетаси"нинг муқоваси бўлади-да!

Тўғри, интернет челақ эмас, ичидаги маънави тўкиб ташлаб, тоза сув қуйиб қўйиладиган. Веб маконда ҳамма хоҳлаганини бунёд этиши мумкин. Ҳозирги ёшлар дунёқараши кўпроқ интернет орқали шаклланаётган экан, улар бекорчи ахборотлар билан чалғиб қолмаслиги учун фойдали маълумотларни кўпроқ киритиб, миллий манбаларни, маърифий сайтларни яратиш ва доимий бойитиб бориш нафақат давлат, балки кенг жамоатчилик, энг аввало, зиёлиларнинг зиммасидаги долзарб вазифадир. Ҳолва деган билан оғиз чучимаслиги табиий. Бу борада тегишли ташкилотларга алоҳида масъулият юклатилиши ҳам мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз. Масалан, машҳур спортчиларимизнинг ўзларини ўзлари тарғиб қилишга ҳафсалаю фурсати етмаслиги аён. Шундай экан, бу борада Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ва вилоят бошқармалари ташаббусни ўз қўлига олишини бугунги тезкор ахборот даври талаб қилаётди. Албатта, мажбурият юзасидан ва иштиёқ билан бажарилган юмуш ўртасида катта фарқ бор. Аммо ҳамонки, бизда дунё ахборот маконида миллий харирамизни кенгайтириш кенг жамоатчиликнинг доимий ва сеvimли ишига айланмаган экан, ҳозирча буни мажбурият сифатида эди этишимиз шарт.

Бугун бемалол "интернет тарбия" истилоҳини муомалага киритишимиз мумкин. "Дунё ўргимчак тўри" фақат ёшларни эмас, катталарни ҳам тарбиялаяпти. Демак, интернетни маълум маънода бошқариш, on-line оламни миллий мафкурамиз, минталитетимиз ва қадриятларимизга ҳамоҳанг ахборотлар билан бойитиб бориш лозим. Бунинг учун эса баланд-паст йўлда шиддат билан кетаётган виртуал от-арава жилловининг ҳечқурса бир учидан ушлашга ҳаракат қилишимиз керак. Ана шундагина эртанги кунимиз ва келажагимизнинг ҳал қилувчи кучи — ўғил-қизларимиз ҳам ўзимизники, ҳа, беғоналарники эмас, айнан ўзимизники бўлади.

Фаррух ЖАББОРОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.

СПОРТ СПОРТ

Биатлончиларимиз муваффақияти

Словакиянинг Осрбли шаҳрида ўтказилган ёзги биатлон бўйича жаҳон кубоги иккинчи босқич мусобақасида Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари битта олтин, учтадан кумуш ва бронза медални қўлга киритди.

Мусобаканинг спринт — қисқа масофага югуриш баҳсларида Ану-

зар Юнусов шоҳсупанинг энг юқори погонасига кўтарилди. Тажрибали спортчимиз қувиб ўтиш баҳсларида кумуш медални қўлга киритди. Яна бир истеъдодли спортчимиз Руслан Носиров спринт баҳсларида кумуш, қувиб ўтиш мусобақасида бронза медал билан тақдирланди.

Ўсмирлар ўртасидаги спринт баҳсларида Алиакбар Юнусов бронза медални қўлга киритди. Ҳамюртимиз Марина Хмелевская эса югуриш беллашуварларида кумуш, қувиб ўтиш мусобақасида бронза медалга лойиқ топилди.

Кучлилар курашдан чиқди

Аргентинада бўлиб ўтаётган Америка Кубоги баҳсларининг ярим финал иштирокчилари номи маълум бўлди.

Кеча Бразилия термаси Парагвай билан куч синашди. Тўлиқ ва қўшимча дақиқаларда гол киритилмагани боис, голи номи пенальтилар сериясида аниқланди.

"Лотерей"да эса Парагвайнинг омади чопди — 0:2. Шундай қилиб, Аргентинанинг ордидан мусобақа фаворитларидан бири Бразилия ҳам мусобақани тарк этди.

Энг қизиғи, парагвайликлар ярим финалгача барча ўйинларни дуранг ўтказиб етиб келишган.

Ярим финалда қуйидаги жуфтликлар беллашади:

Перу — Уругвай
Парагвай — Венесуэла

Интернет манбалари асосида
Илхом ЖУМАНОВ
тайёрлади.

Эртага бошланади!

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги мажлислар залида Мустақиллигимизнинг 20 йиллигига бағишлаб "Буюк ва муқаддасан, мустақил Ватан!" ширин остида ўтказиладиган VI анъанавий республика "Аёллар спорт фестивали" олдидан матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Фестиваль республика Хотин-қизлар қўмитаси, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Миллий олимпия қўмитаси, Гимнастика федерацияси, Сурхондарё вилояти ҳокимлиги ташкилотчилиги билан Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон касабга уюмалари федерацияси кенгаши, "Маҳалла" хайрия жамғармаси, "Камолот" ЁИХ, Ички ишлар вазирлиги, "Соғлом авлод учун" жамғар-

маси, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси, "Ўзбекистон темир йўллар" компанияси, "Тасвирий ойна" ижодий уюшмаси, "Ватанпарвар" ташкилоти ҳамкорлигида 21-23 июль кунлари Термиз шаҳрида ўтказилади.

Матбуот анжуманида сўз олганлар юртимизда аёллар спортига катта эътибор кўрсатилаётгани, шунга яраша хотин-қизларимиз ҳам жаҳон миқёсида юксак ютуқларни қўлга киритаётганини таъкидлади. Бундай фестиваллар аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, хотин-қизларни жисмоний тарбия ва спортга жалб қилиш орқали болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлодни вояга етказиш, оналарнинг ўз соғлиғига бўлган масъулиятини кучайтиришга хизмат қилиши шубҳасиз, дейишди анжуман

ФЕСТИВАЛ

иштирокчилари.

— Мутахассисларнинг фикрича, аҳоли саломатлигининг 15-20 фоизи генетик ўзгаришларга, 50-55 фоизи ижтимоий шарт-шароитларга ва ҳаёт тарзига, 20-25 фоизи экологик таъсир ва табиий муҳитга боғлиқ экан, — дейди Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасининг оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш бўлими етакчи мутахассиси Маъмура Юнусова. — Атиги 10-15 фоизгинаси эса соғлиқни сақлаш тизими ҳисобига тўғри келаркан. Шу маънода хотин-қизлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш, уларни жисмоний тарбия ва спортга жалб қилиш муҳим аҳамиятга эга. Бусиз келажак авлодларимизнинг ҳар томонлама баркамоллигини таъминлаш мушкул.

Шаҳзода РАЗИҚОВА.

Муассаслар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оналарнинг қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси

Тахририятга келган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди. Реклама материаллари мазмуни учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди.

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

Бош муҳаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Қабулхона: (тел/факс) 233-28-20

Котибият: 237-21-82

Мухбирлар: 233-04-50

«Оила» бўлими: 234-25-46

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07 да рўйхатга олинган. Буюртма Г — 728. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ, Адади — 8208. Навбатчи муҳаррир — Фаррух ЖАББОРОВ
Саҳифаловчи — Оқил РАҲМОНОВ
Мусахҳихлар — Саидғани САЙДАЛИМОВ,
Мафтуна МИНГБОЕВА

Web-site: oilavajamiyat.uz

1 2 4 5